

Prvo ime Pero Magdić

PO PROFESIJI ODVJETNIK, PERO MAGDIĆ BIO JE GRADONAČELNIK VARAŽDINA, POTPREDSJEDNIK HRVATSKOG SABORA I VELIKI ŽUPAN VARAŽDINSKE ŽUPANIJE. U DRUŠTVENOM ŽIVOTU POJAVIO SE 1898., A DO SMRTI 1922. POSTAO JE JEDNA OD NAJZNAČAJNIJIH FIGURA U JAVNOM I POLITIČKOM ŽIVOTU GRADA. BIO JE INTELEKTUALAC NEISCERPNE RADNE ENERGIJE I BORBENE PRIRODE KOJI JE U ONDAŠNJI MAĐARONSKI VARAŽDIN UNIO SVJEŽI DAH NEPOKOLEBLJIVOG HRVATSTVA I SPREMNOST NA ŽESTOKE AKCIJE U POLITIČKOJ ARENI

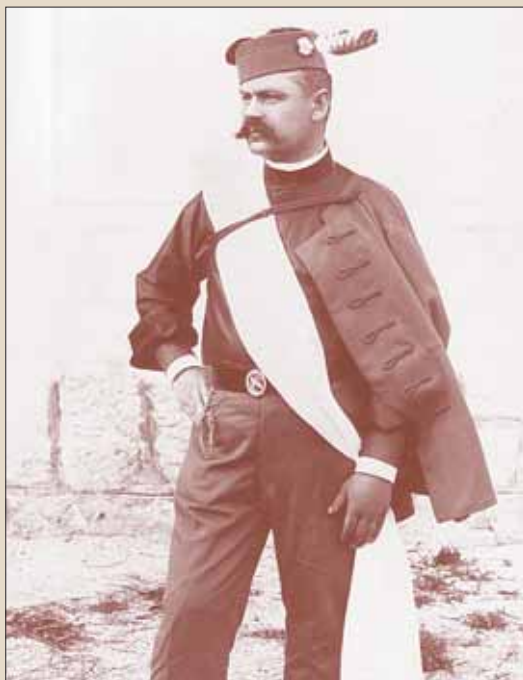
Piše **Ivica Krištofić**

Kada je u srpnju 1874. godine u Zagrebu utemeljena prva organizacija Hrvatskog sokola, svojom je djelatnošću pridonijela širenju tjelovježbene i domoljubne svijesti u ostalim hrvatskim gradovima. Posjet zagrebačkih sokola Varaždinu, prigodom posvete zastave Pjevačkog društva Vila 19. i 20. svibnja 1877. godine, još je više afirmirao sokolsku ideju u tom gradu. Već tjedan kasnije, 27. svibnja, održan je sastanak na kojem je osnovano Varaždinsko društvo za tjelovježbu Varaždinski sokol. Pravila društva dopunjena su 31. listopada, a odobrena 13. studenoga 1877. godine.

Posebne simpatije građana

Prvi varaždinski sokoli bili su marljivi polaznici gimnastičkih vježbi. Društvo je aktivno sudjelovalo u javnom životu grada. U tadašnjim se kronikama spominje kao *"zbilja nešto posebno među ostalim društvima"* i kod tadašnjeg je građanstva uživalo posebne simpatije. Prvi su varaždinski sokoli na svojim sastancima i javnim priredbama govorili samo hrvatski. Ipak, zanimanje za sokolstvo postupno je slabjelo i nakon samo osam godina zamrla je djelatnost Varaždinskog sokola.

Više je autora kasnije objašnjavalo razloge prekida sokolske djelatnosti u Varaždinu. Dr. Pero Magdić ga, prema monografiji *Sokolstvo u Varaždinu* B. Svobode, pripisuje dobroćudnosti tadašnjeg staroste Pumpa i pomanjkanju sokolske discipline. Nastavnik tjelesnog odgoja Zvonko Suligoju ocijenio je da se u društvu *"gombalo po uzoru na Turnverein"*, a M. Kaman govori o tada *"nacionalno potpuno zamrlom gradu"*. Posrijedi su, dakako, bile i političke prilike. Tih godina (1883. - 1885.), kada Mađari krše Nagodbu, a ban Pejačević daje ostavku, Khuen sa svojom Narodnom strankom nemišljeno postupao protiv hrvatske opozicije. Godine 1886. za velikog župana Varaždinske županije imeno-

Dr. Pero Magdić jedan je od obnovitelja Hrvatskog sokola u Varaždinu, njegov doživotni počasni starješina i starosta punih 11 godina (1903-1913). Od 1911. godine bio je i član saveznog odbora Slavenskog sokolskog saveza.

van je Radoslav pl. Rubido - Zichi. On je postavljen da *"odlučnije postupa spram svakog otpora"* i *"guši svako slobodno narodno disanje"*. U takvim okolnostima propali su pokušaji da se ponovno pokrene rad društva.

Obnova Varaždinskog sokola

Trebalo je imati mnogo hrabrosti da se u vrijeme khuenovštine bori za narodnu stvar. Nova dopunjena pravila Varaždinskog sokola, predana 11. kolovoza 1902., odobrena su 20. listopada iste godine. Prvog starostu tog obnovljenog društva, dr. Rudofa Horvata, vlasti su iznenadno preselile iz Varaždina. Na drugoj glavnoj skupštini društva, održanoj 18. svibnja 1903. godine, izabran je novi upravni odbor na čelu sa starješinom dr. Perom Magdićem koji je ostao na čelu društva punih 11 godina.

Po profesiji odvjetnik, Pero Magdić bio je gradonačelnik Varaždina (1910. - 1914.), potpredsjednik Hrvatskog sabora (1914.) i veliki župan Varaždinske županije (1920.). U društvenom životu pojavio se 1898. godine, a do smrti 1922. postao je jedna od najznačajnijih figura u javnom i političkom životu grada. Bio je intelektualac neiscerpne radne energije i borbene prirode, koji je u ondašnji mađaronski Varaždin unio svježi dah nepokolebljivog hrvatstva i spremnost na žestoke akcije u političkoj areni.

Za Magdića prof. D. Bišćan u Varaždinskom glasniku od 5. rujna 1995. piše da je *"prigrlio i u srcu nosio kroz cijeli život jedan zakon poznat već u drevnim, antičkim vremenima: SALUS POPULI SUPREMA LEX ESTO! - Spas naroda neka bude vrhovni zakon"*.

Hrvatski sokol u Varaždinu 1906. godine

Iz konteksta šire rodoljubne faktografije spomenimo neka Magdićeva temeljna postignuća. Kao prvo, obnovio je sokolstvo u Varaždinu i stao u njegove prve redove. Priredio je sjajnu posvetu zastave Hrvatskog sokola 1904. godine. Ta je svečanost prerasla u veliku manifestaciju probudene nacionalne svijesti. Kada je spoznao da je pre naglilo u entuzijazmu nakon stvaranja nove države 1918. godine, otvoreno je razotkrivao hipokriziju tadašnjih vlasti.

Spomen-knjige dobrodošlice

Vinogradska dobra i varaždinbreške kurije nerijetko su bili stjecišta naprednih Varaždinaca, pa tako i članova Hrvatskog sokola. U tim prigodama njegovao se običaj vođenja spomen-knjiga dobrodošlice. Nažalost, većina tih knjiga nije sačuvana, pa tako ni spomen-knjiga iz kurije na Malom vrhu dr. Pere Magdića i njegovog sina, župskog starješine dr. Ante Magdića. Da ih posjedujemo zasigurno bismo više znali o počecima sokolstva u Varaždinu 1877./1987. ili o pravim razlozima prekida rada Varaždinskog sokola 1883. godine. Nisu sačuvane ni knjige člana prvog Upravnog vijeća Varaždinskog sokola Dragutina Gogera ni varaždinskog fizika dr. Placida Kralja - Cideka, čiji je otac Aleksandar prijateljvao s mnogim ilircima. Tako je Stanko Vraz bio čest gost u njegovoj kuriji na Halić-brijegu. Iz sačuvanih spomen-knjiga saznajemo da je tijekom veselih druženja bilo i političkih rasprava.

Druženje s Franjom Bučarom

Pero Magdić je na svojem vinogradskom posjedu u više prigoda ugostio i dr. Franju Bučara, prvo ime hrvatske tjelovježbe i športa. On se dobro sjećao Magdića koji je na zagrebačkom sveučilištu vodio bitku protiv ta-

da vladajuće khuenovštine. Kasnije, 1911. godine, Bučar je u Magdićevom oporbenom listu *Naše Pravice* u nastavcima objavljivao tekstove iz knjige *Povijest reformacije i protureformacije u Međimurju i Hrvatskoj* koja je tiskana u varaždinskoj Platzerovoj tiskari 1913. godine.

Poslije Magdićeve smrti 1922. godine, Bučar je napisao: "...a kada smo u Zagrebu dočuli da je umro, od žalosti se nismo mogli snaći, a tek ja koji sam ga još prije desetak dana vidio zdrava i čila na njegovom milom 'Magdićevcu' na Varaždinbregu gdje se je naš posljednji razgovor vodio oko zbliženja i uređenja naših političkih i sokolskih prilika - dakako samo na temelju potpune jednakosti i ravnopravnosti Hrvata, Srba i Slovenaca na svim poljima narodnog i državničkog života. Bio je tada u naponu snage, ta nije navršio ni šezdesetu godinu svog mukotrpnog patriotskog, rodoljubnog i zaslužnog života".

Prema osobnoj želji Magdić je pokopan u odori Hrvatskog sokola. Njegovu je pogrebu na varaždinskom groblju, kakvog grad Varaždin još nije doživio, prisustvovalo mnoštvo štovatelja, a u povorci je bilo oko 10.000 ljudi.

Literatura

1. Bišćan, D. (1995). Dajte nam Našu i Međimurje. Varaždin: Varaždinski glasnik od 21. IX. 1995.
2. Bučar, F. (1922). Dr. Pero Magdić. Hrvatski sokol, 4 (8, 9), 146 - 148.
3. Hanuš, J. (1911). Sjednica Slavenskog sokolskog saveza, Spomen spis II. Hrvatski svesokolski slet, Zagreb, str. 79 - 84.
4. Svoboda, B. (1923). Sokolstvo u Varaždinu, 1877-1923. Varaždin: Sokolsko društvo.